

FACILITETER TIL IDRÆT, MOTION OG BEVÆGELSE I FREDERIKSSUND KOMMUNE

Overblik, analyse og anbefalinger

Afslutningsnotat / Februar 2016

Peter Forsberg

Idrættens
Analyseinstitut

**FACILITETER TIL IDRÆT,
MOTION OG BEVÆGELSE I
FREDERIKSSUND KOMMUNE
OVERBLIK, ANALYSE OG
ANBEFALINGER**

Titel

Faciliteter til idræt, motion og bevægelse i Frederikssund Kommune. Overblik, analyse og anbefalinger.

Forfatter

Peter Forsberg

Øvrige bidragydere

Christian Gjersing Nielsen, Henrik H. Brandt, Maja Pilgaard og Aline van Bedaf

Rekvirent

Frederikssund Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Kenneth Jensen

Print

Mercoprint Digital A/S

Udgave

1. udgave, København, februar 2016

Pris

Rapporten kan bestilles i trykt udgave hos Idrættens Analyseinstitut, pris 80,00 kr. inklusive moms, eksklusiv forsendelse. Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93375-35-2

978-87-93375-36-9

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Introduktion og læsevejledning	6
Idræt i Frederikssund Kommune	7
Relativt høj idrætsdeltagelse i Frederikssund Kommune	8
Idrætsvaner varierer meget på tværs af alder.....	12
Gode forhold for idrætten i Frederikssund Kommune	18
Anbefalinger	24
Fællestræk med andre kommuner	24
Optimering af udnyttelsen af eksisterende faciliteter, haller og svømmebassiner.....	24
Perspektiver for fremtidige investeringer på idrætsområdet og øget inddragelse af kommunens ude- og naturområder.	26
Perspektiver for udvikling af foreningslivet.....	29
Litteratur	31

Introduktion og læsevejledning

Idrættens Analyseinstitut (Idan) og Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) ved Syddansk Universitet har i perioden fra september 2015 til februar 2016 gennemført en undersøgelse for Frederikssund Kommune af faciliteter til idræt, motion og bevægelse i kommunen.

Undersøgelsen har som hovedformål at undersøge benyttelsen af kommunens idræts- og bevægelsesfaciliteter og komme med bud på, hvordan faciliteter, naturområder og byrum i højere grad kan tilgodese såvel unge som ældres idrætsvaner og ønsker til en aktiv livsstil. Undersøgelsen belyser også foreningslivets vilkår, behov og udfordringer.

Denne publikation, 'Faciliteter til idræt, motion og bevægelse i Frederikssund Kommune. Overblik, analyse og anbefalinger', indeholder hovedresultater og -konklusioner på baggrund af det samlede undersøgelsesarbejde. Sidst i publikationen er også indeholdt en række anbefalinger, som Frederikssund Kommune har bedt Idan/CISC udarbejde.

Publikationen henviser desuden til baggrundsrapporten, 'Faciliteter til idræt, motion og bevægelse i Frederikssund Kommune. Baggrundsanalyser', som består af otte delanalyser med dybdegående data og analyse af forskellige aspekter af idrætten og facilitetsområdet i Frederikssund Kommune (Forsberg et. al., 2016). I denne overblikrapport er henvist til de otte delanalyser i baggrundsrapporten, hvor data og dokumentation findes. Eksempel: delanalyse 5 i baggrundsrapporten omhandler børn og unges idrætsvaner, og når der henvises hertil i nærværende overblikrapport er henvisningen 'delanalyse 5' anvendt.

Desuden er der udarbejdet en særskilt rapport, 'Kapacitetsbenyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune', om booking og benyttelse af udvalgte faciliteter. Henvisning til denne rapport er 'Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015'.

Boks 1: Sammenligning med andre kommuner.

Væsentlige forhold i Frederikssund Kommune er i undersøgelsen sammenstillet med lignende forhold i andre udvalgte kommuner. De gennemgående sammenligningskommuner er Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner, som er udvalgt, fordi de på hver sin måde er interessante at sammenligne med Frederikssund Kommune. Dele af Frederikssund Kommune og særligt lokalområderne Slingerup, Jægerspris og Skibby har forhold, som minder om dem, man finder i Halsnæs og Lejre Kommuner med mindre bysamfund og mange grønne områder, mens lokalområdet Frederikssund med en ret betydelige bymæssig bebyggelse minder om forholdene i Ballerup Kommune. Dertil kommer, at borgersammensætningen i Lejre Kommune i forhold til socioøkonomiske forhold ligner Frederikssund Kommune, mens Halsnæs og Ballerup Kommune scorer lavere på socioøkonomiske parametre. I forhold til andelen af borgere med videregående uddannelse ligger Ballerup og Lejre Kommuner lidt højere end Frederikssund, mens Halsnæs ligger et stykke under. Endelig er idrættens organisering i de fire kommuner relativt ens med en stor andel af kommunale faciliteter. Der er dog forskel i dækningen af forskellige typer af faciliteter og borgernes afstand til dem, ligesom der er forskel på, hvor mange midler kommunerne målt pr. borger investerer på området.

Idræt i Frederikssund Kommune

Frederikssund Kommune blev dannet som følge af strukturreformen i 2007 ved en sammenlægning af de tidligere Frederikssund, Slangerup, Jægerspris og Skibby Kommuner. Kommunen tæller 44.796 indbyggere og dækker et areal på lidt over 250 kvadratkilometer. Målt på både indbyggertal og geografisk størrelse placerer kommunen sig i midten sammenlignet med de øvrige 97 kommuner i Danmark (delanalyse 1).

Kommunen er nummer 21 blandt Region Hovedstadens 29 kommuner, når det kommer til andel borgere med videregående uddannelse og ligger en smule under niveauet i sammenligningskommunerne Ballerup og Lejre, men over Halsnæs. Målt på socioøkonomiske parametre¹ hører borgerne i Frederikssund Kommune til i den bedre halvdel blandt kommunerne i Region Hovedstaden² og er bedre placeret end Ballerup og Halsnæs Kommuner, men en smule under Lejre (fra Region Sjælland). Alt i alt må borgerne i Frederikssund Kommune betegnes som relativt ressourcestærke. En befolkningsprognose viser, at kommunen over de kommende ti år får færre børn, unge og yngre voksne under 50 år, mens der derimod vil blive over 40 pct. flere ældre borgere på 70 år eller derover. Befolkningsprognosen afhænger dog af hastigheden i udbygningen af den nye bydel Vinge (delanalyse 1).

På idrætsområdet har kommunen relativt mange standardfaciliteter i form af idrætshaller, boldbaner og mindre idrætshaller/gymnastiksale samt en hel del skyde- og ridebaneanlæg. Desuden finder man en god dækning af fodboldbaner på kunstgræs, og der findes i kommunen også en golfbane og to svømmehaller med 25 meter bassin. Kommunens mest karakteristiske kendetegn i forhold til rammerne for idræt og bevægelse er dens placering i et naturskønt område omkranset af vand med hele tre kystlinjer. Naturen er i dag omdrejningspunkt for særligt mange voksne borgeres idræts- og motionsudfoldelse og har potentiale til at spille en endnu større rolle, end tilfældet er i dag (delanalyse 1).

Undersøgelsens brug og relevans

Frederikssund Kommune står over for en spændende periode på idrætsområdet med udmøntning af en ny idrætsvision, og der er i perioden 2016-2019 afsat 121,1 mio. kr. til første fase af den nye idrætsby i Frederikssund med nye svømme- og idrætsfaciliteter til gavn for hele kommunen (Frederikssund Kommune, 2015). Dertil kommer det ambitiøse nye bydelsprojekt Vinge, som over de næste godt 20 år skal blive hjem for op mod 20.000 nye borgere i kommunen³. Også her skal der etableres idrætsfaciliteter og sikres adgang til motion og bevægelse i naturen.

Denne undersøgelse kan indgå i arbejdet med at realisere de ovennævnte projekter. Særligt på kort sigt og i forhold til den nye idrætsvision og -by kan de mange detaljerede analyser og informationer om den øjeblikkelige status på idrætsområdet i Frederikssund Kommune indgå som væsentlig baggrundsviden. I baggrundsanalyserne findes der detaljerede op-

¹ Socioøkonomisk indeks, Social- og Indenrigsministeriet, kommunale nøgletal.

² Se delanalyse 1 for nærmere information.

³ Se <http://www.byenvinge.dk/da/indhold/vinge>

tegnelser over væsentlige forhold, som blandt andet inkluderer de nuværende faciliteters placering rundt om i kommunen (delanalyse 1), ligesom der også er data på, hvor meget de eksisterende faciliteter bruges (delanalyse 4) og af hvem (delanalyse 4, 5, 6 og 8). Desuden er der omfattende oplysninger om borgernes idrætsvaner (delanalyse 5 og 6) samt opgørelser over, hvad borgere og foreninger (delanalyse 5, 6 og 8) ønsker af faciliteter fremover. Endelig indeholder baggrundsrapporten analyser af borgeres (delanalyse 5 og 6) og foreningers (delanalyse 8) tilfredshed med de eksisterende faciliteter samt opgørelser over, hvor langt borgerne transporterer sig og er villige til at transportere sig til idrætsfaciliteter eller steder til idræt/motion (delanalyse 5 og 6).

Også i forhold til foreningslivet i kommunen kan rapporten fungere som en anledning til at initiere udviklingsprocesser i foreningerne (delanalyse 7). Foreningerne står stærkt blandt de yngste børn i kommunen, men fra teenagealderen falder de unge fra og finder andre organiseringsformer at dyrke idræt under. Sammen med de yngre voksne finder teenagerne i begrænset omfang foreningerne relevante, og foreningerne er derfor i flere tilfælde udfordrede og har behov for at udvikle og tilpasse sig. Undersøgelsen giver indsigt i udfordringerne og overbliksanalysen samt delanalyserne kan indgå i bestræbelser på at skabe et endnu bedre og mere engagerende idræts- og foreningsliv i Frederikssund Kommune.

I det følgende fremhæves en række af undersøgelsens hovedresultater, og derudover præsenteres en række analyser på tværs af delanalyserne fra baggrundsrapporten.

Relativt høj idrætsdeltagelse i Frederikssund Kommune

Analyserne giver samlet set et indtryk af en idræts- og motionsdeltagelse, som målt på andelen af borgere der dyrker idræt eller motion, er over gennemsnittet sammenholdt med sammenlignelige tal fra andre kommuner. Det overordnede idrætsdeltagelsesniveau ligger i den høje ende for både børn, unge (79 pct. blandt 10-16-årige) og voksne (67 pct. blandt 16 år+) også i forhold til Lejre, Ballerup og Halsnæs Kommuner (se tabel 1)⁴ (delanalyse 5 og 6).

Tabel 1: Andel idrætsaktive i Frederikssund Kommune og sammenligningskommuner (pct.).

	Børn og unge, 10-16-årige	Voksne, 16-80-årige
Frederikssund	79	67
Ballerup	71	67
Halsnæs	72	62
Lejre	79	63

Tabellen viser andelen af borgere, der svarer ja til spørgsmålet: 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Fordelt på kommuner. Kilde: Forsberg et al., 2015a, 2015b; Høyer-Kruse, Forsberg, Nielsen, & Nielsen, 2016.

⁴ Enkelte 17- og 18-årige indgår både i skolebørnsundersøgelsen (delanalyse 5) og i voksenundersøgelsen (delanalyse 6). I skolebørnsundersøgelsen er de kategoriseret '16 år', mens de i voksenundersøgelsen indgår i kategorien '16-19 år'. I sammenligninger på tværs af børn, unge og voksne er det de 16- og 17-årige fra voksenundersøgelsen, som indgår (dvs. i kategorien 16-19-årige).

Frederikssund Kommune er i undersøgelsen inddelt i lokalområderne Frederikssund, Slangerup, Jægerspris og Skibby, som går igen i en stor del af analyserne. Når det kommer til den overordnede idrætsdeltagelse, er der ikke forskel mellem områderne på andelen af aktive børn, unge eller voksne.

Børn og unges idrætsdeltagelse

På tværs af alder er de 10-12-årige mere tilbøjelige til at dyrke idræt end de 13-15-årige og 16-årige (se tabel 2). Der er ikke forskel i andelen af idrætsaktive mellem drenge og piger i 10-15-års-alderen i Frederikssund Kommune, men en del flere 16-årige piger end drenge angiver at holde pause fra idræt/motion. Selvom data her er baseret på relativt få respondenter og skal behandles med en vis forsigtighed, er det en tendens, man generelt ser blandt teenagepiger på landsplan (Ibsen, Pilgaard, Høyer-Kruse, & Støckel, 2015) (delanalyse 5).

Tabel 2: Andel idrætsaktive børn og unge i Frederikssund Kommune (pct.).

	Drenge	Piger	10-12-årige	13-15-årige	16-år
Ja	79	78	81	76	70
Ja, men ikke for tiden	12	12	11	14	16
Nej	9	10	9	10	13

Tabellen viser andelen af børn og unges svar på spørgsmålet: 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'. (n = 2.340).

Ellers gælder, at forskellene i børn og unges idrætsdeltagelse i de fleste tilfælde kan henføres til forældrenes baggrund og deltagelse i sport og motion. Analyserne viser, at forældrenes deltagelse i sport og motion står helt centralt i forhold til deres børns aktivitetsniveau. Derfor er der god grund til at rette initiativer og strategier mod både børn og forældre, hvis kommunen i videst muligt omfang ønsker at udligne forskelle i idrætsdeltagelsen blandt børn og unge.

På aktivitetssiden er fodbold den klart største aktivitet blandt børn og unge i alderen 10-16 år. Godt hver tredje dyrker fodbold (32 pct.) efterfulgt af svømning (17 pct.), håndbold (14 pct.) og gymnastik (13 pct.)⁵. Fodbold tiltrækker især mange drenge, og næsten hver anden dreng mellem 10 og 16 år har spillet fodbold inden for det seneste år. Det er markant flere, end der har dyrket svømning (15 pct.), som er drengenes næstmest dyrkede aktivitet. Piger er ikke i samme grad tiltrukket af én dominerende aktivitet. Hele seks aktiviteter tiltrækker mellem 15-20 pct. af pigerne: De to største aktiviteter for piger er svømning og gymnastik (begge 20 pct.), men ret store andele har også dyrket fodbold (19 pct.), ridning (17 pct.), dans (15 pct.) eller håndbold (15 pct.) inden for det seneste år (delanalyse 5).

Foreningsidrætten er børn og unges foretrukne organiseringsform. Tre ud af fire børn og unge (73 pct.) har inden for det seneste år dyrket idræt i en forening. Det er lige under Lejre (76 pct.), på niveau med Ballerup Kommune (72 pct.), men en smule over Halsnæs Kommune (69 pct.). Samler man de fem største aktiviteter i foreninger for børn og unge – fod-

⁵ Målt som andel aktive inden for det seneste år.

bold, håndbold, badminton, gymnastik og svømning – gælder, at 53 pct. af alle børn og unge i Frederikssund Kommune inden for det seneste år har dyrket mindst én af disse aktiviteter i en forening. Mange af de foreningsaktive er dog ikke sikre på, at de også vil dyrke idræt i en forening næste år. Faktisk angiver knap en tredjedel af de foreningsaktive, at de forventer at begynde at træne i et fitnesscenter (som dog også kan være organiseret i en forening) (delanalyse 5).

Det klassiske aktivitetsvalg blandt børn og unge slår også igennem, når man ser på, hvor børn og unge dyrker idræt. Lidt flere end hver anden idrætsaktive benytter hal/sal (57 pct.), én ud af tre (33 pct.) bruger en fodboldbane (græs, kunstgræs eller grus), mens 16 pct. kommer i en svømmehal. Hver femte idrætsaktive dyrker idræt i hjemmet/haven (21 pct.), mens lidt færre er aktive i naturen (18 pct.) (delanalyse 5).

Voksnes idrætsdeltagelse

Vender man sig mod de voksne på 16 år eller derover, er der tale om et helt andet aktivitetsbillede end blandt børn og unge. Allerede fra teenageårene begynder aktiviteter som fitness og motionsløb at få fat i de unge, og de tre største motionsaktiviteter blandt voksne er styrketræning (29 pct.) motionsløb (26 pct.) og vandreture (26 pct.). Store børne- og ungeaktiviteter som fodbold og håndbold dyrkes af ret få voksne (henholdsvis 6 pct. og 1 pct.), mens svømning og gymnastik i en vis grad stadig har fat i voksne (henholdsvis 15 og 10 pct.) (delanalyse 6).

Der er ikke signifikante forskelle mellem mænd og kvinders idrætsdeltagelse, men målt på alder har de 20-39-årige den laveste idrætsdeltagelse, mens de ældre borgere på 70 år eller derover er de mest aktive (se tabel 3). Tendensen med lavere idrætsdeltagelse blandt 20-39-årige end blandt andre voksengrupper er ikke kun gældende i Frederikssund Kommune, men gælder også i Ballerup og Lejre Kommuner. I Halsnæs Kommune ser man ikke helt samme tendens blandt de 30-39-årige, men til gengæld er relativt få over 70 år idrætsaktive (se tabel 3) (delanalyse 6).

Tabel 3: Andelen af voksne borgere, der dyrker idræt, sport eller motion (pct.).

		Frederikssund	Ballerup	Halsnæs	Lejre
Køn	Kvinder	68	66	65	65
	Mænd	65	68	58	60
Aldersgruppe	16-19 år	71	69	60	76
	20-29 år	62	63	64	60
	30-39 år	60	60	69	58
	40-49 år	70	68	62	67
	50-59 år	64	69	60	56
	60-69 år	65	65	64	62
	70+ år	72	71	55	64

Tabellen viser andelen af voksne borgere, der svarer ja til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Opdelt på køn og alder. Fordelt på kommuner. Frederikssund (n = 982), Ballerup (n = 949), Halsnæs (n = 911) og Lejre (n = 1.009).

Foreningen er i modsætning til blandt børn og unge ikke den primære organiseringsform blandt voksne, som lidt mindre end hver anden voksne alligevel vælger (43 pct.). Dette er godt og vel på niveau med Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner, hvor andelen af foreningsmedlemmer er mellem 39 og 41 pct. Idræt i kommercielt regi er forholdsvist udbredt i Frederikssund Kommune, og 27 pct. af borgerne har inden for det seneste år været aktiv i et kommercielt center. Dette er samme andel som i Ballerup Kommune. Generelt er den kommercielle idræt et fænomen, der er særligt udbredt i mere urbane områder med forholdsvis høj befolkningstæthed. I Lejre og Halsnæs Kommuner er andelen af aktive i kommercielt regi betydeligt lavere på henholdsvis 18 og 21 pct. På tværs af lokalområder dyrker relativt mange borgere i Frederikssund og Jægerspris aktiviteter i kommercielt regi, mens foreningsdeltagelsen er på samme niveau i alle lokalområderne med undtagelse af Skibby, hvor den er lidt lavere (delanalyse 6).

Den mest udbredte organiseringsform for voksne i Frederikssund Kommune er dog idræt på egen hånd. Her er der ikke forskelle på tværs af lokalområderne. Samlet set har seks ud af ti voksne i Frederikssund Kommune dyrket idræt på egen hånd inden for det seneste år, hvilket er på niveau med Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner (henholdsvis 57, 54 og 58 pct.).

Der tegner sig altså et billede af, at de voksne i Frederikssund Kommune er kendetegnet af tendenser, som man også ser i de større bysamfund med en ret stor tilknytning til kommercielle centre og selvorganiseret idræt, men samtidig ser man også, at mange fortsat er medlem af idrætsforeninger, som især står stærkt i mindre bysamfund og landlige områder.

Voksne dyrker idræt/motion helt andre steder end børn og unge. Kun lidt mere end hver tredje idrætsaktive voksne (32 pct.) benytter en hal/sal, 7 pct. benytter en fodboldbane (græs, kunstgræs eller grus), mens 19 pct. kommer i en svømmehal. Den største indendørs facilitet blandt de idrætsaktive voksne er fitnesscenter/motionsrum, som hele 41 pct. benytter. Flest benytter et fitnesscenter/motionsrum i Frederikssund (48 pct.), men man ser også mange brugere i Jægerspris (36 pct.) og Slangerup (40 pct.), mens brugen er noget mindre blandt voksne i Skibby (29 pct.). Skibby er det eneste lokalområde, hvor der ikke findes et fitnesscenter/motionsrum (delanalyse 6).

Den største aktivitetsarena for voksne er naturen (dvs. skov, strand, park mv.), som 55 pct. af de idrætsaktive benytter. Der er også mange idrætsaktive, som benytter veje, gader, fortov og lignende (40 pct.). Dette understreger, at idrætten for voksne foregår udendørs, også i Frederikssund Kommune. Dermed er det også et anliggende for andre forvaltninger i kommunen end Kultur- og fritidssekretariatet. Det gælder eksempelvis Teknik, Miljø og Erhverv, der har til opgave at sikre vedligeholdelse og anlægning af grusstier og andre udendørsarealer, som mange voksne borgere benytter til idræt og motion.

Idrætsvaner varierer meget på tværs af alder

Foregående afsnit præsenterede hovedresultaterne for henholdsvis børn og voksnes idrætsdeltagelse, som i det følgende udbygges via analyser der går i dybden med udviklingen på tværs af aldersgrupper. Dette gøres for at understrege det væsentlige forhold, at borgernes idrætsvaner varierer meget på tværs af alder og forskellige livsfaser.

Det skal bemærkes, at undersøgelserne af børn, unge og voksne ikke følger de samme respondenter over tid, og derfor er tallene et udtryk for forholdene ved undersøgelsestidspunktet. Det er ikke til at sige, om de unge i undersøgelsen vil følge samme mønster, som man eksempelvis finder blandt de voksne.

Borgernes idrætsvaner i forskellige aldre og livsfaser har afgørende betydning for, i hvilket omfang borgere i forskelle dele af deres liv benytter forskellige typer af tilbud og faciliteter/steder til idræt. Skal kommunen – og eksempelvis foreningslivet – i højere grad være noget for alle borgere, er det nødvendigt at tænke i livsfaser og udsving på tværs af aldersgrupper. Det er i det følgende afsnit illustreret ved fem figurer, der samler nogle centrale tendenser i idrætsmønstrene på tværs af børn, unge, voksne og seniorer.

De kommunale investeringer går til cirka hver anden borger

Kommunen har i princippet ansvaret for og interesse i at bidrage til gode rammevilkår for alle borgere på idrætsområdet. Det er dog midlertidigt ikke alle borgere, som personligt har 'gavn af' de kommunale investeringer på området. Figur 1 viser i grove træk den del af kommunens borgere, som nyder direkte gavn af de offentlige investeringer (det mørkeblå område), og den del, som ikke har direkte gavn af investeringerne (det lyseblå, orange og grønne område).

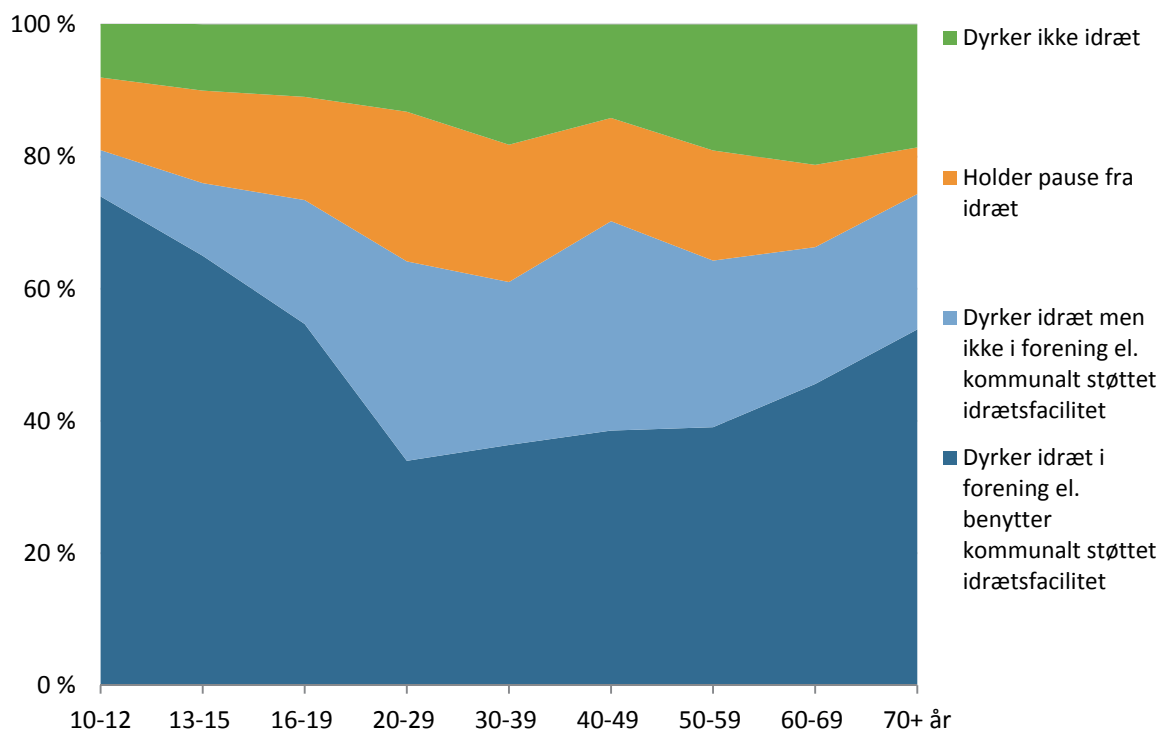
Det mørkeblå område tæller 71 pct. af alle børn og unge, og 43 pct. af alle voksne, som er defineret ud fra, at de enten er medlem af mindst én idrætsforening eller benytter mindst én kommunalt støttet eller drevet idrætsfacilitet i kommunen. Det er denne gruppe, som nyder godt af de kommunale investeringer enten i form af tilskud til foreninger og/eller ved at bruge kommunalt støttet idrætsbyggeri. Som det fremgår af figuren, er det særligt børn og unge som nyder godt af kommunale investeringer samt de ældre borgere over 60 år, mens man ser færrest borgere mellem 20 og 49 år i gruppen.

Det lyseblå område udgøres af den del af borgerne i Frederikssund Kommune, som dyrker idræt, men som hverken er medlem af en forening eller benytter en kommunalt støttet idrætsfacilitet. Det inkluderer 9 pct. af alle børn og unge og 24 pct. af de voksne. Denne gruppe nyder ikke personligt godt af kommunale investeringer i faciliteter på området. Dette er særlig udbredt blandt de 20-49-årige, som er mindst repræsenteret i det mørkeblå område.

Det orange område udgør den del af borgerne, som holder pause fra idræt, som tæller 12 pct. af alle børn og unge og 15 pct. af de voksne. De nyder selvsagt ikke gavn af de kommunale investeringer på idrætsområdet, ligesom det gælder for det grønne område, som er

den del af befolkningen, som slet ikke dyrker idræt. Det gælder 9 pct. af alle børn og unge og 18 pct. af de voksne. De unge er mere tilbøjelige til 'at holde pause fra idræt', mens de ældre, der ikke dyrker idræt pt., slet ikke betragter sig som idrætsrelevante. Det vil i mange tilfælde kræve en særlig målrettet indsats at gøre disse målgrupper aktive med idræt og fysisk aktivitet.

Figur 1: Andelen af borgere der nyder godt af eller falder uden for de kommunale investeringer på idrætsområdet (pct. af alle borgere).

Figuren viser andelen af alle respondenter fordelt i fire grupper ud fra deres forhold til idræt opdelt på aldersgrupper ved undersøgelsestidspunktet. I grove træk viser figuren andelen af borgere i Frederikssund Kommune, som har gavn af de kommunale investeringer (det mørkeblå område) endsige ikke har gavn (lyseblå, orange og grønne områder) (børn og unge, n = 2.340, voksne, n = 958).

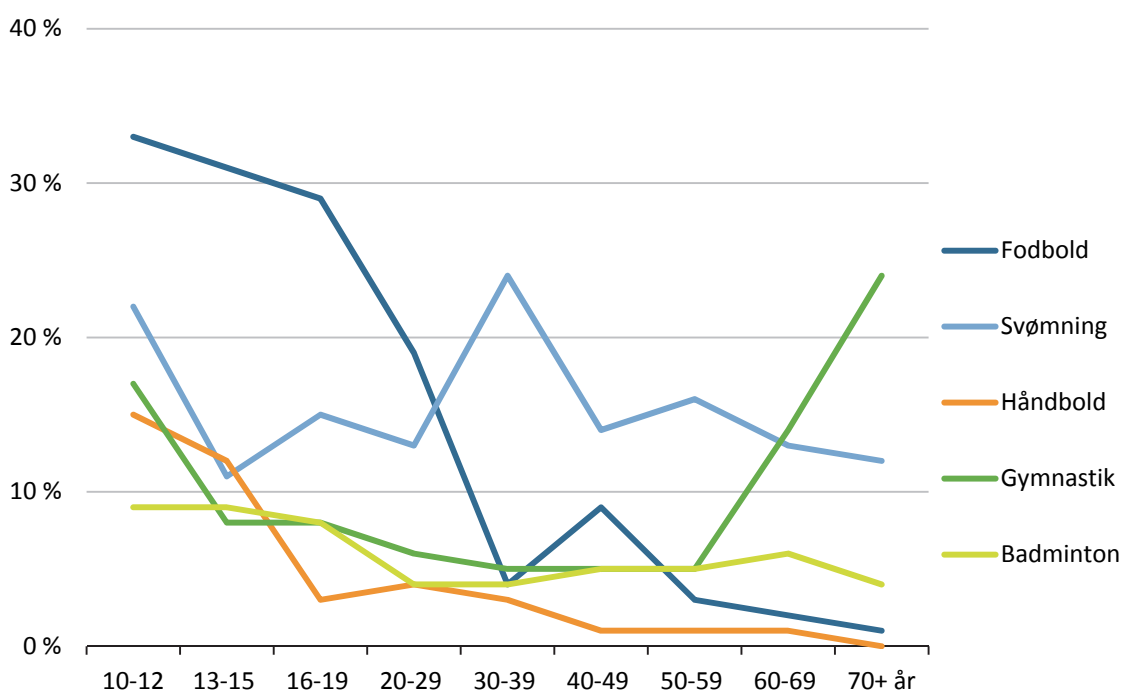
Figur 1 viser altså, at kommunens investeringer på idrætsområdet er fordelt på tværs af aldersgrupper, og at det særligt er de yngre voksne, som i begrænset omfang har gavn af de kommunale investeringer. Da kommunen i princippet har interesse i at motivere alle borgere til idræt og motion, er det interessant at se på, hvordan kommunen på forskellig vis kan understøtte tilbud til den del af borgerne, som enten dyrker idræt eller motion uden for foreninger og kommunalt støttede idrætsfaciliteter, eller dem der holder pause fra eller slet ikke dyrker idræt.

Aktivitetsvalg på tværs af alder

De næste to figurer (se figur 2 og figur 3) viser forskelle i aktivitetstilslutningen på tværs af aldersgrupper. Figur 2 viser den store tilslutning til de traditionelle store børneidrætter fodbold, svømning, håndbold, gymnastik og badminton. Især fodbold og håndbold dominerer billedet i børneårene, men falder til relativt få andele i de voksne aldersgrupper. Ser

man omvendt på gymnastik, svømning og til dels badminton, har de tilslutning af næsten lige store andele i voksengrupperne som i børnegrupperne. Gymnastik ligger lavt blandt yngre voksne for til gengæld at være meget populær blandt de ældre borgere i Frederikssund Kommune. Det forholder sig omvendt med svømning, som modsat gymnastikken tiltrækker mange yngre voksne, men ikke er særlig udbredt blandt de ældre. For badminton's vedkommende er udsvingene begrænsede på tværs af aldersgrupperne, om end deltagelsen generelt er faldende.

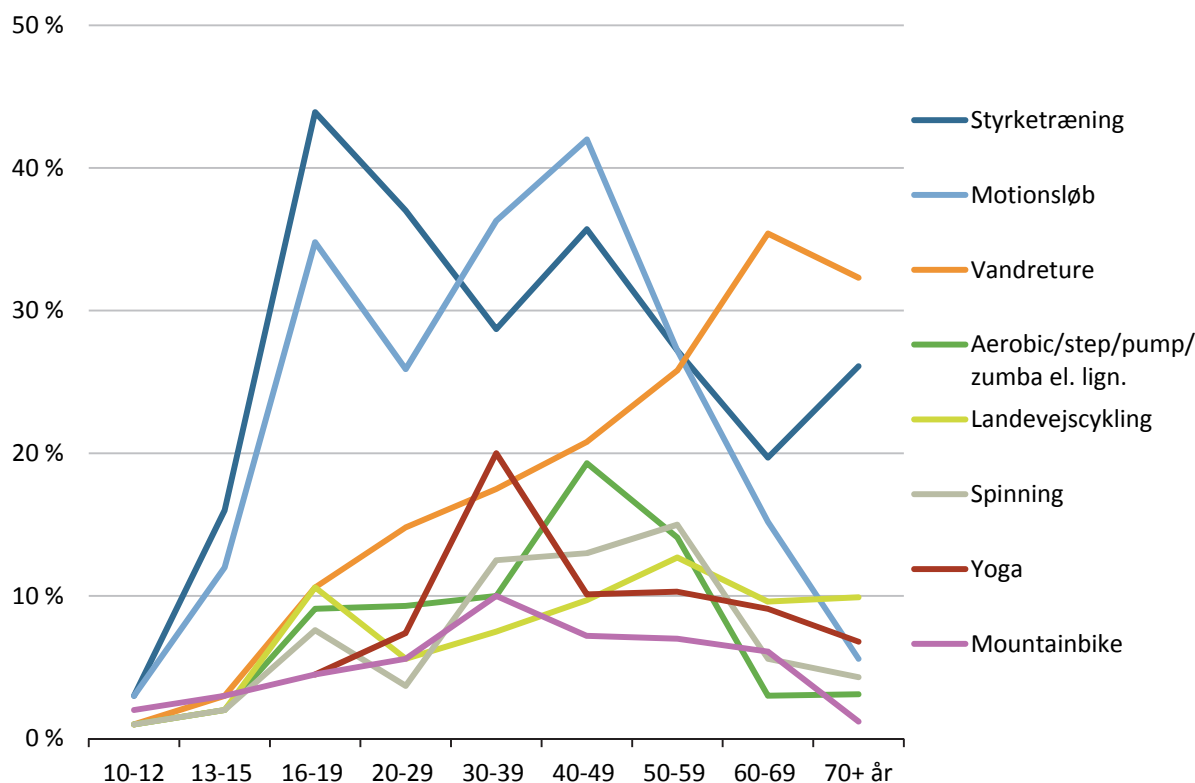
Figur 2: Andel af børn og voksne i Frederikssund Kommune, der dyrker forskellige idrætsaktiviteter (pct. af alle borgere).

Figuren viser andelen af alle respondenter, der angiver at have dyrket aktiviteter regelmæssigt inden for det seneste år. Opdelt på aldersgrupper (børn og unge, n = 2.340, voksne, n = 979).

Figur 3 herunder viser de store motionsidrætter blandt voksne. Styrketræning er det helt store hit blandt teenagere og 20-29-årige, og i disse aldersgrupper er styrketræning den aktivitet, som flest dyrker. Det skifter i 30-39-års-alderen, hvor lidt flere dyrker motionsløb, hvorefter andelen af aktive i de to aktiviteter i store træk følges ad. Fra 50-års-alderen begynder vandreture (med motion som formål) at spille en stor rolle, og vandreture er den mest udbredte aktivitet blandt de ældre over 60 år. De tre store motionsidrætter appellerer til både kvinder og mænd. Det samme gælder spinning, som en langt mindre andel dog dyrker, og som primært er populært blandt 30-59-årige.

Figur 3: Andel af børn og voksne i Frederikssund Kommune, der dyrker forskellige idrætsaktiviteter (pct. af alle borgere).

Figuren viser andelen af alle respondenter, der angiver at have dyrket aktiviteter regelmæssigt inden for det seneste år. Opdelt på aldersgrupper (børn og unge, n = 2.340, voksne, n = 979).

Omvendt ser man visse mindre udbredte motionsaktiviteter være meget kønsopdelte. Mountainbike og landevejscykling appellerer primært til mænd, og det er først fra 40-årsalderen op opad, at almindelig landevejscykling bliver større end mountainbike. I 30-årsalderen angiver hele 21 pct. af mændene at dyrke mountainbike, hvilket er interessant i betragtning af, at aktiviteten på landsplan ikke tidligere har været særlig udbredt (Laub, 2013).

Kvinderne hælder i stedet mere til aktiviteter som aerobic og yoga. Yoga indgår ikke i undersøgelsen blandt de 10-15-årige, men blandt 16-19-årige angiver 9 pct. af kvinderne at dyrke denne aktivitet. Det er dog særligt kvinder mellem 30 og 69 år, som dyrker yoga. Det gælder rundt regnet hver femte kvinde inden for dette aldersspænd. Aerobic følger næsten samme mønster med størst tilslutning blandt aldersgruppen 30-59 år. Lidt flere af de yngre kvinder mellem 16 og 29 år (15 pct.) dyrker aerobic frem for yoga.

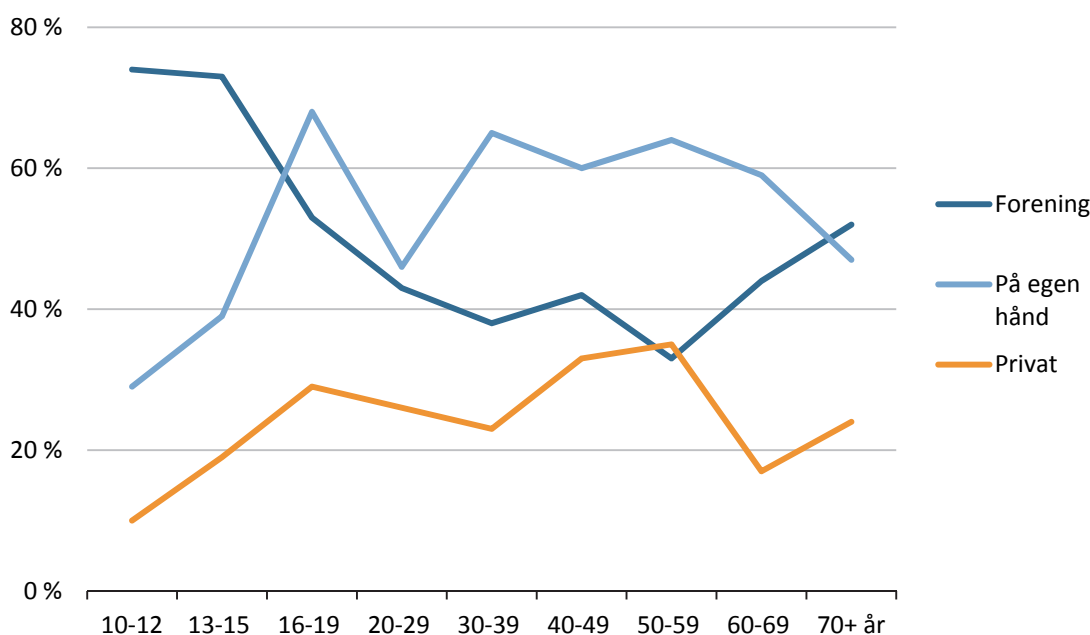
Idrættens organisering på tværs af alder

Aktiviteterne i figur 2 er blandt de mest typiske aktiviteter i idrætsforeninger, mens motionsaktiviteterne i figur 3 i overvejende grad organiseres på egen hånd eller i privat regi i eksempelvis fitnesscentre (f.eks. styrketræning, aerobic og spinning). Figur 4 viser tilslutningen til de tre mest udbredt organiseringsformer i Frederikssund Kommune på tværs af

aldersgrupper. Foreningsidrætten dominerer blandt børn og unge, men mister tilslutning fra 16-års-alderen, og det er først fra omkring 60-års-alderen, at andelen af foreningsaktive igen stiger. Faldet i andelen af foreningsaktive sker sideløbende med, at andelen af aktive inden for fodbold, håndbold og gymnastik falder, mens de ældres tilknytning til foreningsidrætten blandt andet hænger sammen med, at flere ældre dyrker gymnastik. Det er selvfølgelig muligt at dyrke de nævnte aktiviteter under andre organiseringsformer, ligesom foreningslivet også tæller flere aktiviteter end de tre nævnte, men i store træk følger tilslutningen blandt de tre aktiviteter tilslutningen til foreningsidrætten.

Fra de tidlige teenageår sker der en markant stigning i organiseringen af idræt på egen hånd, som netop manifesteres i en ret stor stigning i aktiviteter som motionsløb, vandreture, landevejscykling og mountainbike, som alle typisk organiseres på egen hånd. Selvom der sker et fald i andelen af aktive på egen hånd blandt unge voksne i 20'erne, er store andele af de voksne aktive i denne organiseringsform.

Figur 4: Andel af børn og voksne i Frederikssund Kommune, der deltager i de forskellige organiseringsformer (pct. af alle borgere).

Figuren viser andelen af alle respondenter, der angiver at have dyrket idræt under forskellige organiseringsformer regelmæssigt inden for det seneste år. Opdelt på aldersgrupper (børn og unge, n = 2.340, voksne, n = 979).

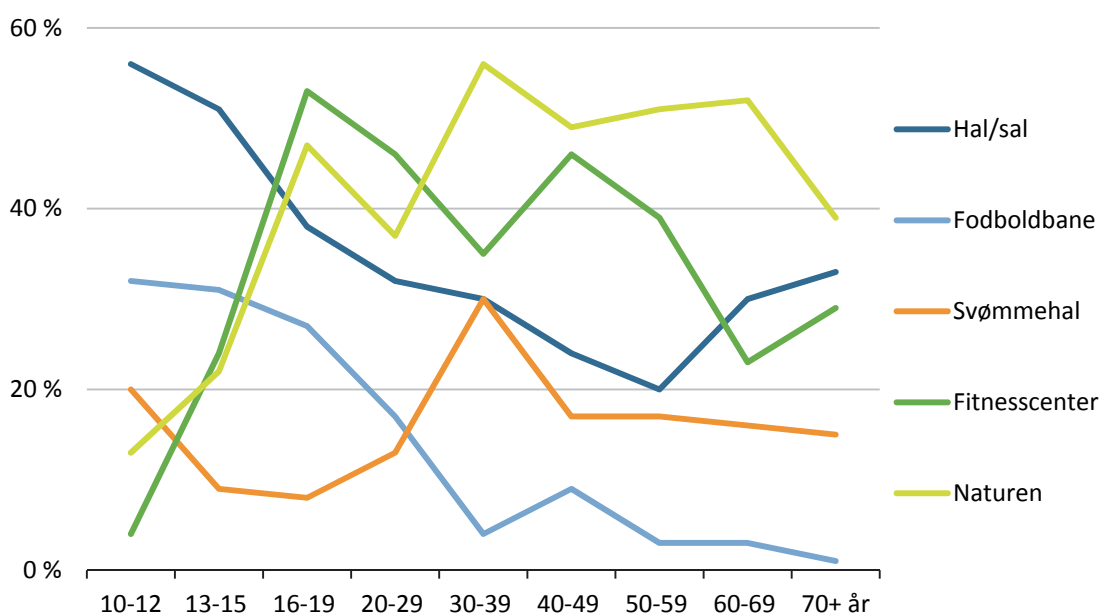
Idræt i privat regi tiltaler især de 16-19-årige og de 40-59-årige, men har også ret stor tilslutning blandt de yngre voksne (20-39-årige). For manges vedkommende er aktiviteterne i privat regi repræsenteret ved et fitnesscenter, og derfor hænger tilslutningen hertil også sammen med tilbøjeligheden til at dyrke aktiviteter som styrketræning, spinning, aerobic og yoga. De nævnte aktiviteter hitter på forskellige tidpunkter gennem voksenlivet, men udbydes alle i kommercielt regi, og på den måde formår de kommercielle fitnesscentre at gøre sig relevante for en ret stor del af voksne i forskellige faser af livet.

Faciliteter og steder til idræt på tværs af alder

Som tilfældet med organiseringen af idrætten ser man også en stærk sammenhæng mellem hvilke aktiviteter børn, unge og voksne dyrker, og de idrætsfaciliteter eller steder, de benytter. Figur 5 nedenfor viser de faciliteter og steder til idræt, som er mest populære blandt borgerne i Frederikssund Kommune. De oplyste faciliteter kan i hovedtræk deles i to grupper alt efter, om de primært er målrettet én særlig aktivitet eller er mere multifunktionelle. Fodboldbaner og svømmehaller bruges umiddelbart af fodboldspillere og svømmere. Derfor ser man også ret tæt sammenhæng mellem andelen af aktive inden for de to aktiviteter og andelen af brugere af de to typer af faciliteter.

Helt så entydig er sammenhængen ikke med haller/sale, som i udgangspunktet kan bruges til mange forskellige indendørs aktiviteter. Man ser dog et klart fald i andelen af brugere fra teenageårene og helt frem til 60-års-alderen. Faldet hænger til en vis grad sammen med den faldende tilslutning til blandt andet gymnastik, håndbold og fodbold, mens den øgede tilslutning stemmer fint overens med de ældres tilslutning til gymnastik.

Figur 5: Andel af børn og voksne i Frederikssund Kommune, der benytter forskellige faciliteter/steder til idræt (pct. af alle borgere).

Figuren viser andelen af alle respondenter, der har benyttet idrætsfaciliteter/steder til idræt inden for det seneste år. Opdelt på aldersgrupper (børn og unge, n = 2.340, voksne, n = 979).

Mens brugen af de klassiske kommunale faciliteter i form af haller/sale og fodboldbaner har faldende betydning med alderen, stiger andelen af aktive i fitnesscentre og i naturen betragteligt. Mens naturen som ramme for aktivitet forbliver på et højt niveau gennem alle voksne aldersgrupper, sker der blandt de ældste borgere et fald i brugen af fitnesscentre.

Kun i forhold til brugen af fodboldbaner er der væsentlige forskelle mellem kønnene. Fodboldbaner bruges i noget højere grad af drenge og mænd, som også er mere tilbøjelige til at spille fodbold end piger og kvinder.

Gode forhold for idrætten i Frederikssund Kommune

Den kommunale opgave på idrætsområdet har traditionelt haft afsæt i det lokale foreningsliv med fokus på at stille idrætsfaciliteter til rådighed for foreningers aktiviteter og at yde forskellige former for tilskud med afsæt i folkeoplysningsloven. Det stemmer i hovedtræk overens med de opgaver, som varetages fra kommunalt hold i Frederikssund Kommune.

Nedenfor præsenteres de væsentligste konklusioner i forhold til facilitetsdækning, tilfredshed med faciliteter, benyttelse af faciliteter, idrættens økonomi samt foreningernes status og virke. Overordnet set er indtrykket med baggrund i de enkelte delanalyser, at idrætten i Frederikssund Kommune har gode forhold, om end der er rum til forbedringer – særligt hvis man spørger foreningerne.

Dækning af idrætsfaciliteter

Frederikssund Kommune har en god dækning af de mest almindelige faciliteter målt på antallet af borgere pr. facilitet, og der findes derfor umiddelbart fine vilkår for breddeidrætten og foreningslivet i kommunen. Tager man afsæt i de 12⁶ mest almindelige typer af breddeidrætsfaciliteter har Frederikssund Kommune en god dækning sammenlignet med Ballerup Kommune og er på niveau med Halsnæs og Lejre Kommuner (delanalyse 1).

Der findes 12 almindelige idrætshaller i kommunen, som sammen med mindre idrætshaller/gymnastiksale giver gode muligheder for, at borgerne i Frederikssund Kommune kan dyrke idræt indendørs. Der findes i kommunen fire kunstgræsbaner og over 30 græsboldbaner, og dækningen på dette område er god også i sammenligning med andre kommuner. I kommunen findes to svømmehaller med 25 meter bassin, og der er en god dækning af skyde- og ridebaneanlæg. Voksne bruger primært fitnesscentre/motionsrum blandt de anlagte faciliteter, og der findes otte af disse i kommunen. Dækningen er her bedre i Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner (delanalyse 1).

Selvom Frederikssund Kommune geografisk breder sig over et stort areal, er det kun i Ballerup Kommune (som også er betydelig mindre end Frederikssund Kommune geografisk), at faciliteterne i gennemsnit er tættere på borgerne. Der findes altså relativt mange faciliteter i Frederikssund Kommune, og de findes også relativt tæt på borgerne. Borgernes transporttid til deres mest benyttede idrætsaktivitet er for langt hovedparten også mindre end 15 minutter (den ene vej). Det er en transporttid, som langt de fleste er tilfredse med (delanalyse 6). Transporttiden til idræt er næsten identisk mellem Frederikssund, Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner til trods for betydelige forskelle målt på geografi, befolkningstæthed og antallet og typer af faciliteter.

⁶ De 12 faciliteter er: almindelige idrætshaller (800 kvm. eller større), mindre idrætshaller/gymnastiksale (799-300 kvm.), fodboldbaner (natur- og kunstgræs), svømmehal/-facilitet (min. 25 meter bassin/under 25 meter bassin), motionscenter, udendørs tennisbane samt atletik-, skyde-, ride- og golfanlæg. Se delanalyse 1 tabel 1.

Tilfredshed med idrætsfaciliteter

Børn, unge og voksne er på forskellig vis blevet bedt om at vurdere idrætsfaciliteterne i kommunen. Generelt er billedet, at der overordnet set er tilfredshed med faciliteterne. To ud tre voksne (inklusive dem der ikke dyrker idræt eller holder pause) er enten 'i høj grad' (21 pct.) eller 'i nogen grad' (39 pct.) tilfredse med idrætsfaciliteterne i deres nærområde. Det er meget få voksne, der svarer 'hverken eller' (14 pct.), 'i ringe grad' (7 pct.) eller 'slet ikke' (3 pct.). Lige under hver femte (16 pct.) svarer dog 'ved ikke' til spørgsmålet (delanalyse 6). På tværs af lokalområderne er der lidt større tilfredshed i Slangerup end i de tre andre områder. Sammenlignet med Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner ligger vurderingen i midten i Frederikssund Kommune. Der er flere tilfredse borgere i Ballerup Kommune, mens der omvendt er lidt færre i Lejre i forhold til Frederikssund Kommune, hvorimod borgernes vurdering i Halsnæs ikke adskiller sig fra dem i Frederikssund Kommune.

Børn og unge har ikke direkte vurderet faciliteterne, men de er blevet bedt om at svare på, om de har specifikke ønsker til nye faciliteter. Her svarer en del børn og unge, at de ikke mangler noget, og at de overordnede set er tilfredse med faciliteterne i kommunen. Også børn og unge udtrykker størst tilfredshed med faciliteterne i Slangerup. Ellers er det generelt forskellige former for fitnessfaciliteter, som børn og unge efterspørger (delanalyse 5).

Nok så væsentligt er det, at meget få af de borgere, som ikke dyrker idræt, peger på mangel på faciliteter som en årsag. Af de meget få børn og unge, der ikke dyrker idræt, er det kun 2 pct., der angiver denne årsag, mens det også er få procent blandt de voksne. Det er helt på linje med andre undersøgelser, og det er formentlig nærmere gode, sjove og tilgængelige tilbud arrangeret på en nem og fleksibel måde frem for flere faciliteter, som kan få flere til at blive aktive (delanalyse 5 og 6).

Også idrætsforeninger, skoler og kommunale institutioner er blevet spurgt til deres vurdering af idrætsfaciliteterne i kommunen. Her får man en anderledes vurdering og man spørger generelt større utilfredshed end blandt borgerne – også sammenholdt med resultater fra Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner. To ud af tre skoler og hver anden forening og kommunal institution i Frederikssund Kommune svarer, at de eksisterende faciliteter dækker deres nuværende behov, hvilket er færre end i Ballerup, Halsnæs og Lejre Kommuner (delanalyse 8). De fleste brugere efterspørger mere tid i faciliteterne, og her efterspørger flest på indendørsiden mere haltid. Dette ønske behøver ifølge brugerne ikke nødvendigvis inkludere flere haller, men kan også ske via mere smidige og fleksible fordelingsprincipper og bedre udnyttelse af de eksisterende haller. Faciliteter til møder og socialt samvær i tilknytning til faciliteterne samt bedre stand og generel renovering bliver også nævnt, og overordnet set er ønskerne meget på linje med dem, man ser i andre kommuner.

Benyttelse af idrætsfaciliteter

Kommunens almindelige idrætshaller og to svømmebassiner på 25 meter har gennemgået en grundig kapacitetsundersøgelse⁷, som viser, hvor stor en del af tidsrummet fra kl. 16 til 22 på hverdage i uge 43 og 46, der reelt er aktivitet. Det er gjort for at få et billede af, hvordan den reelle brug er, og hvorledes brugen står mål med bookingerne.

De to uger repræsenterer uger med henholdsvis høj og middelhøj efterspørgsel, men i langt de fleste almindelige idrætshaller og svømmebassiner er der fuld booking. I praksis er benyttelsen af særligt de almindelige idrætshaller imidlertid noget lavere (64 pct. af tidsrummet i de to uger er i praksis benyttet til aktiviteter). Selvom de almindelige idrætshaller er booket med mange aktiviteter, er der altså reelt mulighed for at afholde endnu flere aktiviteter inden for de givne rammer og efterkomme brugerens ønsker om mere haltid. Svømmebassinerne er generelt mere i brug, særligt frem til kl. 20.00, hvorefter der er mange frie baner (Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015).

Der er forskel i benyttelsen af de almindelige idrætshaller på tværs af lokalområderne. 90 pct. af tiden i de almindelige idrætshaller i Slangerup er benyttet, mens andelen i Frederikssund (65 pct.), Jægerspris (60 pct.) og Skibby (53 pct.) er noget lavere. Det er i øvrigt i Slangerup og Frederikssund, at der er flest borgere pr. haltime, og udnyttelsen er altså størst i de områder, hvor presset objektivt set også er størst (Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015).

Samlet set peger analysen på, at der er god grund til at overveje, hvordan bookingsystemer og fordeling af tider i højere grad kan sikre høj kapacitetsbenyttelse. Såvel brugere som borgere efterspørger tider i faciliteter, men pt. fremstår de almindelige idrætshaller fyldte i bookingskemaerne, uden at der er aktivitet i alle timer. Der er en del forskellige knapper, man kan skruer på, som blandt kan være en mere fleksibel sæsonbooking, kortere ansøgningsforløb fra ansøgning til faktisk brug af tider samt bedre og mere klare procedurer for, hvad brugerne skal gøre, når de har tider, de alligevel ikke får brug for. Rapporten 'Kapacitetsbenyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune' ser nærmere på kapacitetsbenyttelsen og berører de ovennævnte punkter mere indgående (Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015).

Idrættens økonomi

De kommunale udgifter på idrætsområdet vedrører primært idrætsfaciliteter og udbetaling af tilskud i henhold til folkeoplysningsloven. Kortlægningen fokuserer her kun på de midler, som vedrører idræt, og udgifter indeholdt i skolers budgetter er ikke medtaget⁸. Langt hovedparten af midlerne på idrætsområdet i Frederikssund Kommune går til drift af idrætsfaciliteter (84 pct.), hvilket er tilsvarende i andre kommuner (delanalyse 2). En min-

⁷ Se evt. 'Kapacitetsbenyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune' (Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015).

⁸ Opgørelsen er baseret på de kommunale konti, som i Frederikssund Kommune inkluderer: 3.22.18 ('idrætsfaciliteter for børn og unge'), 3.38.70 'Fælles formål' (folkeoplysning og fritidsaktiviteter m.v.), 3.38.73 'Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde' og 3.38.74 'Lokaletilskud' (her kun frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde).

dre del uddeles i henhold til folkeoplysningsloven og går til de frivillige folkeoplysende foreninger i kommunen. Frederikssund Kommune bruger 728 kr. pr. borger på idræt, hvilket er mere end i Ballerup (471 kr. pr. borger), Halsnæs (474 kr. pr. borger) og Gladsaxe Kommuner (701 kr. pr. borger) (der er her ikke tal for Lejre Kommune) (se tabel 4) (delanalyse 3).

Tabel 4: Udgifter til idrætsområdet (kr. pr. borger).

Regnskab 2013	Kr. pr. borger
Frederikssund	728
Ballerup	471
Halsnæs	474
Gladsaxe	701
Gennemsnit Region Hovedstaden	731

Kilde: Idrætsfaciliteter udgøres af konto 0.32.31 og 3.22.18, folkeoplysning af konto 3.38, 3.38.73 og 3.38.74. Data er indsamlet og bearbejdet af Idan i forbindelse med undersøgelser i kommuner. Tal for Region Hovedstaden stammer fra Danmarks Statistik.

De højere udgifter i Frederikssund Kommune i forhold til Ballerup og Halsnæs hænger blandt andet sammen med, at der er lidt flere faciliteter på idrætsbudgettet i Frederikssund Kommune. I forhold til Region Hovedstadens 29 kommuner, er Frederikssund Kommune placeret i midten målt på tilskud pr. borger sammen med Gladsaxe.

I udgangspunktet har kommunens lokale idrætsforeninger gode rammevilkår, hvilket ikke mindst skyldes, at kommunens idrætsfaciliteter stilles gratis til rådighed for foreningerne. En del foreninger er dog bekymrede for, om de også i fremtiden kan få adgang til gode faciliteter, ligesom kommunens foreninger også er mindre tilfredse med tilskuddene fra det offentlige sammenlignet med foreningerne i Ballerup og Halsnæs Kommuner.

Ser man alene på den del af tilskudsmidlerne, som gives i tilskud til foreninger (tilskudene tilgår især foreninger med børn og unge under 25 år), er der relativt set afsat flere penge hertil pr. borger i Frederikssund Kommune end i Ballerup og Halsnæs Kommune. Men der er relativt set flere medlemmer under 25 år i foreningerne i Frederikssund Kommune end i Ballerup og Halsnæs til at dele de afsatte midler, og derfor får den enkelte forening i Frederikssund Kommune gennemsnitligt lavere tilskud pr. medlem under 25 år end foreningerne i Ballerup og Halsnæs Kommuner (delanalyse 3).

Foreningernes status og virke

Foreningerne i Frederikssund Kommune har særligt godt fat i de yngste børn og unge under 12 år, mens det kniber mere blandt teenagere og voksne. Der er mange foreninger i Frederikssund Kommune, og deres gennemsnitsstørrelse er en smule mindre end foreninger på landsplan samt i Ballerup og Lejre Kommuner (se tabel 5). Foreningerne har dog akkurat det samme antal frivillige (26 pr. forening) og lønnede (6 pr. forening) tilknyttet, som i de to nævnte kommuner⁹ (delanalyse 7).

⁹ Frivillige modtager ikke skattepligtigt honorar/løn fra foreningen (godtgørelse og gratisydelse regnes ikke som honorar/løn), mens lønnede medarbejdere modtager skattepligtigt honorar/løn fra foreningen.

Tabel 5: Tal på foreninger i kommuner og på landplan.

	Frederikssund	Ballerup	Halsnæs	Lejre	Hele landet
Antal medlemmer	19.101	16.170	10.469	12.119	2.579.360
Antal foreninger	101	82	65	60	11.918
Antal medlemmer i gennemsnit pr. forening	189	197	161	202	216

Kilde: Centralt ForeningsRegister.

Foreningerne i Frederikssund Kommune er inddelt i tre grupper ud fra deres størrelse. En gruppe udgøres af små foreninger (0-99 medlemmer), en gruppe af mellemstore foreninger (100-299 medlemmer) og en gruppe af store foreninger (300+ medlemmer). De små og store foreninger har primært børn og unge under 25 år blandt medlemmerne, mens de mellemstore foreninger har lidt flere voksne over 25 år end børn og unge. Som gennemgangen herunder viser, er der visse forskelle, når man deler foreningerne op på størrelse.

Generelt er billedet, at det går godt med at engagere de frivillige, og de seneste fem år har hver anden forening haft et stabilt antal frivillige, mens en fjerdedel af foreningerne har fået henholdsvis flere og færre frivillige. Det er især de store foreninger med flere end 300 medlemmer, som har oplevet en stigning i antal frivillige, mens de mellemstore (100-299 medlemmer) i højere grad har oplevet en nedgang. Flere foreninger svarer positivt end negativt til, at de i fremtiden forventer at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige (delanalyse 7).

Lige under hver anden forening har et mindre lokalområde af kommunen som deres primære virkeområde, mens lidt mere end hver anden forening har hele kommunen eller flere kommuner som primært opland. Langt de fleste foreninger er optaget af at rekruttere medlemmer fra lokalsamfundet, og særligt de store foreninger vil gerne være synlige i lokalsamfundet og bidrage til lokalrådets generelle udvikling (delanalyse 7).

Hovedparten af foreningerne (70 pct.) er tilfredse med deres nuværende økonomiske situation. Det er et fåtal af foreningerne, som er direkte utilfredse med deres økonomiske situation. Foreningerne er generelt tilfredse med deres egen evne til at skabe indtægter, mens de er mere forbeholdne over for størrelsen af den offentlige støtte. De store foreninger svarer efterfulgt af de mindste foreninger mest positivt på disse spørgsmål, og der danner sig et billede af, at de mellemstore foreninger i kommunen er mest pressede på økonomien (delanalyse 7).

I det perspektiv er det interessant, at de mellemstore foreninger i lidt højere grad end de små og store foreninger ser lyst på fremtiden, mens det især er de mindre foreninger, som forventer en medlemsfremgang. Det understreger, at foreningslivet er mere end den direkte økonomi og indtægter. Tabel 6 viser en række hovedresultater på foreningernes vurdering af fremtiden fordelt på størrelse (tabellen viser andel 'enig' i udsagnene).

Tabel 6: Foreningers syn på fremtiden fordelt på medlemsstørrelse (pct.).

(Andel 'enig' i pct.)	Antal medlemmer		
	0-99	100-299	300+
Foreningen ser generelt positivt på fremtiden	56	69	56
Foreningen forventer et stigende antal medlemmer	81	62	56
Det vil lykkes foreningen at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige	38	46	56
Foreningen vil klare sig godt i konkurrencen med andre idrætstilbud (eksempelvis fra kommercielle aktører)	50	62	78
Foreningen vil blive mere afhængig af offentlig støtte	44	46	56
Adgangen til gode faciliteter vil ikke være et problem for foreningen	38	8	44

Figuren viser foreningernes svar på spørgsmålet 'Hvordan vurderer foreningen den nærmeste fremtid (de kommende 5 år)?' (n = 38).

Som det fremgår af tabellen, er det især de små foreninger i kommunen, som frygter konkurrencen fra kommercielle aktører (eksempelvis fitnesscentre), mens de store foreninger (44 pct.) i udpræget grad frygter, at adgangen til gode faciliteter fremover vil blive et problem.

Anbefalinger

På baggrund af de forskellige delanalyser har Frederikssund Kommune bedt Idan/CISC komme med en række overordnede anbefalinger og perspektiver inden for tre hovedområder, som er:

- Optimering af udnyttelsen af eksisterende faciliteter, haller og svømmebassiner,
- Perspektiver for fremtidige investeringer på idrætsområdet og øget inddragelse af kommunens ude- og naturområder,
- Perspektiver for udvikling af foreningslivet.

De konkrete anbefalinger følger herunder.

Fællestræk med andre kommuner

Foruden anbefalingerne inden for de tre hovedområder er det en overordnet anbefaling, at Frederikssund Kommune samarbejder og udveksler erfaringer med andre kommuner i Nordsjælland. Idan/CISC har de seneste år udført undersøgelser i kommuner tæt på Frederikssund Kommune, og i hovedtræk er udfordringerne de samme i Frederikssund Kommune som i Allerød, Lejre, Halsnæs, Rudersdal, Gladsaxe og Ballerup Kommuner. I alle kommunerne er der nogle overordnede fællestræk:

- Den faktiske brug af faciliteter ligger et stykke under antallet af bookinger i faciliteterne,
- Der er frafald fra foreningslivet særligt i teenageårene.
- Voksne borgere har et relativt begrænset brug af og adgang til anlagte kommunale faciliteter,
- Ældre borgere vil over de kommende år udgøre en stadig større andel af borgerne.

Selvom der er forskelle på eksempelvis kommunernes geografi og facilitetsdækning, vil mange løsninger være mere eller mindre universelle, og kommunerne kan med fordel samarbejde om at udvikle løsninger og dele viden om løsningsmodellerne.

Optimering af udnyttelsen af eksisterende faciliteter, haller og svømmebassiner

Arbejd med bedre udnyttelse af bookede tider

- Rapporten 'Kapacitetsbenyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune' (Forsberg, Nielsen og van Bedaf, 2015) viser booking og benyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune. Rapporten viser et potentiale for at optimere brugen af de eksisterende almindelige idrætshaller og svømmebassiner. De almindelige idrætshaller og svømmebassiner er i de fleste tidsrum fuldt booket, men i praksis ikke fuldt udnyttet. Skal de almindelige idrætshaller og svømmebassiner – såvel som andre faciliteter - benyttes bedre, kan det være nødvendigt at ændre procedurerne i forhold til de nuværende brugeres fremmøde og gøre det lettere og 'mindre farligt' at afmelde tider.

- Brugere af faciliteter melder kun i begrænset omfang afbud til bookede tider, de alligevel ikke får brug for. Pt. har manglende afbud få eller ingen konsekvenser for brugerne, og der kan være behov for at se på incitament til afmelding. Incitament kan sagtens være i form af 'gulerod' frem for 'pisk'. Eksempelvis kan afmeldte tider stilles til rådighed for andre brugere.
- En bedre oversigt over aktuelle bookinger, afmeldinger og frie tider kan være med til at fremme brugen af frie tider. Det gælder formentlig særligt for tider, som afbookes. Hvis brugere hurtigt kan danne sig et overblik over frie tider, kan det være muligt at få dem i spil som supplement til planlagte tider. Kommunen kan arbejde med at indføre et system, der synliggør ledige tider og proaktivt stiller dem til rådighed for foreninger eller andre udbydere af idræt.

Fleksibel sæsonbooking

- Den nuværende bookingprocedure med ansøgningsfrist længe før brugerne reelt skal tage tider i brug, kan i visse tilfælde være problematisk i forhold til at sikre høj benyttelse af faciliteterne. Det kan for visse foreninger og aktiviteter være svært at forudsige antallet af deltagere og det aktuelle behov for tider mere end et halvt år frem i tiden (brugere ansøger i december for tider, der tages i brug i august). Derfor kan der være behov for at se på, om perioden fra ansøgning til ibrugtagning kan forkortes eller bookingproceduren på anden vis kan smidiggøres.
- Brugere tildes umiddelbart tider i hele sæsonen (dvs. fra august til juli) medmindre de angiver, at de stopper deres hold i løbet af sæsonen. Der er formentlig en del hold, som ophører i løbet af sæsonen og inden den 'automatiske' booking slutter. Det kan være en ide, at brugere obligatorisk skal angive, hvornår de starter og slutter deres sæson. Det kan give bedre overblik over frie tider særligt i yderperioder, som kan komme i brug til andre brugere, forsøgsvis projekter eller lignende. Mange private idrætsiværksættere, faciliteterne selv, individuelle borgere eller dynamiske foreninger har i dag kapacitet til at udbyde spontane og fleksible aktiviteter, som kan skabe større udnyttelse af faciliteterne.
- Mange foreninger særligt med børneaktiviteter vil fortsat være bedre tjent med traditionelle helsæsonbookinger, og det kan være relevant at arbejde med en model, hvor flere hensyn kan tilgodeses i fordelingen, så der både kan tages langsigtede og kortsigtede hensyn til brugerne

Benyttelse af dagtimer

- Faciliteter særligt på skoler er i udgangspunktet afsat eller blokeret til skolernes brug i dagtimerne. I undersøgelser i Halsnæs, Ballerup og Gladsaxe Kommuner ser man samme procedure. I disse kommuner ser man også, at langt fra alle tider benyttes af skoler. Dagtiden er ikke inkluderet i den faktiske undersøgelse af brug af de almindelige idrætshaller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune, men det kan være relevant at se nærmere på, hvordan skolerne i praksis benytter de tider, der er blokeret til dem, og hvor stort behovet reelt er.

- Særligt aldersgruppen 60 år+ foretrækker at dyrke idræt i dagtimerne mellem kl. 8 og 12. Her kan det være en udfordring, at folkeskolerne pt. sidder på en stor del af kapaciteten i de almindelige idrætshaller i tidsrummet mellem kl. 8 og 16 på hverdage. Det kan være oplagt at se på, hvordan man kan skabe en mere fleksibel ordning, som kan danne grundlag for at planlægge aktivitet - også for andre brugergrupper i dagtimerne.
- De unge mellem 16 og 19 år vil gerne dyrke idræt i eftermiddagstimerne mellem kl. 12 og 16. Også her kan det være en udfordring, at tiderne i udgangspunktet er blokeret til skolerne. Det kan være interessant at se på, hvordan nogle faciliteter i eftermiddagstimerne kan blive mere tilgængelige for unge mennesker, som ønsker at træne forskellige fitnessaktiviteter eller at benytte haller til forskellige, ofte skiftende aktiviteter. Det kunne eventuelt koordineres med ungdomsuddannelser eller nogle af folkeskolerne og de ældste klassetrin i heldagsskolen. For at skabe alternativer til de eksisterende aktiviteter som fodbold, håndbold, badminton og gymnastik, som i forvejen fylder meget i idrætsfaciliteterne, kunne man arbejde med forskellige nichesportsgrene, som i andre kommuner er populære blandt unge. Det kunne eksempelvis være basketball, parkour, volleyball, forskellige fitnessprægede aktiviteter, dans, yoga eller aktiviteter, som veksler mellem brug af indendørs faciliteter og udendørs naturområder.

Faciliteterne som 'nyt' mødested i forårs- og sommersæsonen?

- I sommerhalvåret og den sene forårssæson sker en kraftig nedgang i både antallet af bookinger og formentligt også den faktiske brug af indendørs faciliteter i øvrigt. Tendensen sætter ind allerede sidst i første kvartal og herfra kan det være en udfordring at skabe vedvarende indendørsaktivitet. Hele forårs- og sommersæsonen kan sættes mere i spil som en mere central periode i faciliteterne. Perioden kunne eksempelvis være prøveperiode for nye idrætsaktiviteter eller for mere fleksibel adgang for partnerskaber med private entreprenører, institutioner, foreninger eller borger/brugergrupper, der er villige til at betale for leje af faciliteten på timebasis.

Perspektiver for fremtidige investeringer på idrætsområdet og øget inddragelse af kommunens ude- og naturområder.

Mindre og lokale faciliteter eller større centre, hvor man kan det meste?

- Frederikssund Kommune har netop vedtaget en ny idrætsvision. Centralt i visionen står etablering af centre i de fire lokalområder Frederikssund, Skibby, Jægerspris og Slangerup. Visionen er især blevet til på foranledningen af Idrætsrådet i kommunen. Brugernes, som for en dels vedkommende er repræsenteret af Idrætsrådet, er sammen med borgerne helt væsentlige at have med i forhold til de kommende investeringer i kommunen. Der kan være grund til at fortsætte samarbejdet med centrale aktører på området og udvide aktørfeltet, så flest mulige brugere og borgere får mulighed for at følge processen og engagere sig i den.

- Borgerne i Frederikssund Kommune giver umiddelbart udtryk for, at de hellere ser flere mindre og lokale faciliteter end store og centrale centre, hvor man kan dyrke det meste. Transporttiden til faciliteter er formentlig et væsentligt element heri, og særligt for børn og ældre, kan det være vigtigt med faciliteter tæt på hjemmet (dvs. man kan transportere sig til inden for 15 minutter). De fleste borgere i kommunen har mulighed for at transportere sig til de mest almindelige faciliteter inden for kort tid, og tilfredsheden med transporttiden til og faciliteterne generelt i Frederikssund Kommune er da også ganske høj. Slangerup Idræts og Kulturcenter har tjent som inspiration til visionen, og som idrætsrådet formulerer det, er det et center som SIK, man gerne ser i alle lokalområderne i kommunen. Selvom borgerne umiddelbart ønsker mere lokale faciliteter end centrale, er det interessant, at borgerne i Slangerup er mere tilfredse med faciliteter, end man ser i de tre andre lokalområder. Deslige er det interessant, at benyttelsen af de almindelige idrætshaller er markant højere i Slangerup, end i de andre områder. Med den baggrund kan det være relevant at se nærmere på erfaringer fra SIK, som kan være relevante for fremtidens idrætscentre i resten af kommunen.
- Der findes målt på antal faciliteter i forhold til antal borgere en god dækning af faciliteter i Frederikssund Kommune. Særligt foreninger, skoler og kommunale institutioner peger dog også på ønsker om bedre vilkår, og særligt et ønske om bedre muligheder på indendørsiden i form af mere haltid. Det ønske kan muligvis – som det også nævnes af visse brugere – imødekommes ved mere optimal udnyttelse af de eksisterende faciliteter. Før nybyggeri sættes i gang, kan det være værd at overveje, hvordan en mere optimal udnyttelse af de eksisterende faciliteter kommer til at spille ind på den samlede kapacitet i kommunen, samt hvorvidt det kan imødekomme de behov, brugerne pt. ikke får dækket.
- Næst efter tid i faciliteter er faciliteternes egnethed til brugernes aktiviteter højt på prioriteringslisten. I visse tilfælde kan mindre tilpasninger imødekomme ønsker, mens der i andre tilfælde kan være behov for nye faciliteter. Hvorvidt det ene eller det andet skal realiseres, er ikke til at pege på med afsæt i denne undersøgelse og vil i høj grad også bero på, hvad der findes af lokale kræfter, løsninger og samarbejds muligheder. Generelt er der efterspørgsel efter opgradering af de eksisterende faciliteter.

Styrk den attraktive natur

- Kommunens visioner for idrætsområdet har særligt fokus på at optimere brugen af udeområder og natur, og kommunen kan fortsætte det politiske sigte for at få naturen bragt endnu mere i spil på idrætsområdet end den allerede er.
- Et særligt kendetegn ved Frederikssund Kommune er adgang til havet via tre kystlinjer. De gode adgangsforhold til vandet slår kun delvist igennem, når man sammenligner andelen af borgere, som benytter anlæg ved vand i sammenligning med Ballerup Kommune, hvor der ikke findes kyststrækninger, og der er betydelig

længere til havet¹⁰. Det kan være oplagt at have endnu mere fokus på aktiviteter og udfoldelsesmuligheder på og ved vandet. Det kan være relevant både at se på, hvordan man via faciliteter eller støttepunkter kan gøre adgangen til vandet nemmere, hvordan man kan sikre en bred palet af tilbud i samarbejde med foreninger og andre aktører (f.eks. privat udbydere), og hvordan man får muligheder kommunikeret til borgere, besøgende, turister og andre relevante målgrupper.

- Naturen er den foretrukne arena for idræts- og motionsudfoldelse for voksne borgere i Frederikssund Kommune. Blandt borgerne ser man stor tillslutning til, at kommunen skal gøre mere for at naturområder er inspirerende og velegnede til motion og idræt. Godt hver tredje borger i kommunen efterspørger afmærkede løbe- og cykelstier samt fitnessredskaber i de fri. Kommunen kan med relativt få midler imødekomme en ret stor del af borgernes ønsker. Det kan være via støttepunkter, belysning, underlag, afmærkning, vedligeholdelse, adgang, fællestøttestræninger og events mm. Styrket sammenhæng med eksisterende idrætsfaciliteter kan også være oplagt (se nedenfor).
- I forhold til bosætning er attraktive naturområder/udeområder og udendørs stier, motionsruter, træningspladser og lignende ofte et større trækplaster end anlagte idrætsfaciliteter som almindelige idrætshaller, boldbaner, svømmehal og et fitnesscenter. Vil Frederikssund Kommune tiltrække folk udefra til kommunen, kan det være væsentligt at overveje, hvordan man kan få formidlet de mange muligheder i kommunen for idræts- og motionsudfoldelse i naturen.
- Et tilsvarende fokus kunne lægges på vandaktiviteter på og ved kommunens tre kystlinjer. En stor andel af de voksne borgere i kommunen benytter sig af opmålte/afmærkede stier/ruter, og kommunen kunne arbejde med at koble vandaktiviteter til den øvrige populære udendørs motion ved eksempelvis at skabe udvikling inden for aktiviteter som triathlon og forskellige andre typer af motionshold inden for vinterbadning, dykning, kajakpolo, SUP-træning (stand-up paddling) mv. Kommunen kunne i samarbejde med foreninger og andre aktører opmuntre til og udvikle på forskellige koncepter, så ugentlige aktiviteter og enkeltstående events kan blive mere tilgængelige for almindelige borgere i Frederikssund Kommune.

Skab bedre samspil mellem faciliteter og natur

- Det kan være interessant at se på mulighederne for at få kommunens idrætsforeninger engageret i udvikling af aktiviteter, der primært foregår i naturen – eksempelvis med udgangspunkt i et etableret idrætsanlæg og med vekslende brug af idrætsfaciliteter. Kommunen kunne proaktivt opfordre foreninger til at skabe initiativer og eventuelt afsætte midler til særlige projekter eller tiltag på folkeoplysningsbudgettet.

¹⁰ I Frederikssund Kommune dyrker 18 pct. af børn og unge og 48 pct. af de voksne idræt/motion i naturen, mens det er 18 og 54 pct. i Ballerup Kommune. Anlæg ved vand benyttes af 2 pct. af børn og unge og 4 pct. af de voksne i Frederikssund Kommune, mens det er 1 og 2 pct. i Ballerup Kommune.

- Et større samspil mellem traditionelle faciliteter, natur/udeområder, foreninger, kommune og lokalbefolkning kan være i fokus for at gøre eksisterende faciliteter og det omkringliggende miljø til en endnu større livsnerve i lokalsamfundene end i dag.
- I Frederikssund Kommune, hvor en stadig større andel af befolkningen i fremtiden vil være seniorer, og hvor nogle områder er tyndt befolkede, kan der være gode grunde til at opmuntre til et solidt samarbejde med foreningsliv og frivillige kræfter i mere eller mindre formelle grupper, når eksempelvis naturområder skal udvikles, så udviklingen sker i tråd med ældre borgeres ønsker.

Perspektiver for udvikling af foreningslivet

- Mange af de foreninger, som tidligere har haft børn og unge som kerneområde, kan få brug for hjælp til at omstille sig til nye vilkår efter folkeskolereformen og den forventede nedgang i andelen af børn og unge borgere i kommunen. Alternativt kan man gennem idræts- og facilitetspolitikken opmuntre til nye foreningsdannelse og initiativer for nye målgrupper. En mere systematisk opfølgning blandt frafaldne medlemmer i foreningerne kunne skabe viden og indsigt om årsager til at stoppe med idræt i en given idrætsforening. En sådan vidensopsamling og direkte dialog med borgerne kan samtidig fungere som proaktiv indsats for at sende den enkelte udøver videre til andre måder at dyrke sport eller motion på afhængig af den aktuelle livsfase.

Fleere aktiviteter for seniorer i kommunen

- Der kan være et stort udviklingspotentiale for foreninger, der ønsker at arrangere aktiviteter i dagtimerne for seniorgruppen 60 år+, som allerede i dag hører til blandt de mest ivrige idrætsudøvere i kommunen. De ældste borgere vil i de kommende år komme til at udgøre en endnu større del af borgerne i kommunen, og en stor del af seniorerne vil også i fremtiden nyde et aktivt hverdagsliv med regelmæssig idræt og motion. Målgruppen vil ofte gerne træne i dagtimerne, og her kan de lokale idrætsfaciliteter og foreninger få en stor rolle som socialt samlingspunkt også uden for den specifikke idrætsaktivitet.
- Kommunen kan mere proaktivt indbyde eller understøtte foreninger eller private idrætsentreprenører med at skabe aktiviteter for målgruppen eller sikre, at andre aktører kan få adgang til faciliteter i dagtimerne. Mange aktører har seniorer som kerneområde, og der kan være god grund til at fokusere på aktivitetsudvikling samt samarbejder og deciderede partnerskaber mellem kommune, idrætsforening og eksempelvis aftenskoler, Ældresagen eller plejehjem i arbejdet med denne målgruppe. Natur og friluftsliv kan også være omdrejningspunkt for mange aktiviteter blandt seniormålgruppen. Et samspil til øvrige forvaltninger som sundhedsområdet og udmøntning af kommunens ældrepolitik kan være i fokus.

Teenagere og unge: skab seriøse tilbud til de 'useriøse'

- Frafaldet i teenageårene har følgeskab af en mindre hyppig træningsmængde blandt mange af de 16-årige, som stadig er idrætsaktive. Generelt tyder det på, at nogle af de ældste teenagere kan have behov for nedsat træningsmængde i en år-række, hvor mange foreninger typisk skruer op for træningsmængde og sportslig fokusering for netop denne aldersgruppe. For mange unge vil (sub)eliteprægede tilbud være attraktive, særligt hvis de ønsker at følge en sportslig karriere, men for den betydeligt større restgruppe er det vigtigt med tilbud og strukturer, der tager de 'useriøse' unge mere seriøst på deres egne præmisser.

Særlige fleksible og nemme tilbud til dem der holder pause eller er inaktive

- Afsnittet om barrierer blandt ikke-idrætsaktive påpeger, at der kan være behov for aktiviteter til de borgere, der ikke føler sig i god form, som mangler nogen at følges med, eller til borgere, som oplever mindre tid i hverdagen. En mere fleksibel tilknytning kunne være en løsning i en periode frem for helt at stoppe med sport og motion. Flertallet af de idrætsaktive unge vælger netop den mere fleksible vej med fitnessaktiviteter og løb. Hvis gode fællesskaber, et godt miljø og stemning på idrætsanlægget tiltrækker ud over den specifikke idrætsaktivitet, kan der være grobund for meningsfuld beskæftigelse og succesoplevelser for de unge.
- Borgerne i Frederikssund Kommune tilkendegiver, at de (også) er interesseret i nemme og fleksible idrætstilbud i kommunens idrætsfaciliteter, som har fokus på træning af kroppen og ikke nødvendigvis er arrangeret af idrætsforeninger. Det er især dette segment af kommunens borgere, som pt. ikke personligt nyder godt af de kommunale investeringer på idrætsområdet. Vil kommunen nå en større del af befolkningen, kan det være nødvendigt at opmuntre til et bredere udsnit af aktiviteter - særligt for den del af voksne, som pt. holder pause fra idræt eller slet ikke dyrker idræt. Her er nok behov for aktiviteter med lav adgangsbarriere i forhold til teknik og taktik. Det kan være forskellige former for motions- og fitnesshold, som allerede tiltrækker mange voksne.
- Den gruppe af borgere, som er mindst motiveret for at dyrke idræt eller motion, har formentlig brug for en helt særlig målrettet indsats eller flere skræddersyede tilbud, som det kan være mere nærliggende at etablere via samarbejde med andre forvaltningsområder i kommunen som eksempelvis sundhed- og socialområdet. Der kan her være brug for samarbejde mellem forvaltninger både i forhold til at udvikle tilbud, men også i forhold til at sikre adgang til faciliteter eller steder til idræt, som ligger i regi af Kultur- og fritidssekretariatet.

Litteratur

Forsberg, Nielsen og van Bedaf (2015). *Kapacitetsbenyttelse af haller og svømmebassiner i Frederikssund Kommune*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015a). *Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Faciliteter, foreninger og borgere på idrætsområdet i Ballerup Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015b). *Idrætsfaciliteter i Halsnæs kommune. Faciliteter, foreninger og brugerbehov på idrætsområdet i Halsnæs Kommune, anden udgave*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Frederikssund Kommune (2015). *Projektbeskrivelse af arbejdet med ny idrætsvision*, Frederikssund Kommune.

Høyer-Kruse, J., Forsberg, P., Nielsen, C. G., & Nielsen, C. D. (2016). *Undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteterne i Lejre Kommune*, Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Ibsen, B., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., & Støckel, J. T. (2015). *Pigers idrætsdeltagelse*, Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Pilgaard, M., Forsberg, P., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C. D., Bedaf, A. van, & Mindegaard, P. (2015). *Analyse af idræts- og bevægelsesfaciliteter i Gladsaxe Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M., Forsberg, P., Nielsen, C. D., Høyer-Kruse, J., & Bedaf, A. van. (2015). *Facilitetsanalyse i Varde Kommune. Fremtidens behov for idrætshaller og andre idrætsfaciliteter i Varde Kommune. Hovedrapport*, København: Idrættens Analyseinstitut.

